

Gazeta ADMINISTRAȚIEI JUDEȚENE

Crăciun în Maramureș

*Cel mai frumos
Crăciun
este „Crăciunul
în Maramureș”*

Crăciunul este cea mai importantă sărbătoare a creștinilor celebrată an de an, în Maramureș, prin reînvierea tradițiilor ancestrale păstrate cu sfințenie de strămoșii noștri. La fel ca în anii trecuți, înaintea sărbătorii Nașterii Domnului, Muzeul Satului din Baia Mare va îmbrăca haine de sărbătoare, iar bătrânele case țărănești de sub Dealul Florilor vor aduna într-o singură zi, în curțile lor, mii de colindători sosiți din toate zonele Maramureșului. Aceștia vor aduce gazdelor vestea cea mare a Nașterii Mântuitorului, iar după ce colindele vor răsuna în fiecare gospodărie, vestitorii vor fi omeniți cu ospitalitatea care a făcut cunoscuți maramureșenii în lumea întreagă.

Sub aceste auspicii va fi reeditată și cea de-a X-a ediție a „Crăciunului în Maramureș” organizată de Consiliul Județean, fapt pentru care vă așteptăm să ne fiți alături în număr cât mai mare la toate acțiunile pe care le-am gândit atât pentru locuitorii județului, cât și pentru turiștii care ne aleg în această perioadă specială. Să ne bucurăm și să cinstim împreună tradițiile acestui loc unic pe pământ, Maramureș, aici unde obiceiurile și cultura au găsit cea mai ospitalieră

casă. Noi, locuitorii acestui județ sfânt avem datoria și obligația morală de a păstra vii și a transmite mai departe, copiilor noștri, dragostea față de Maramureș și față de tradițiile care ne fac să fim unici în lume.

În Maramureș se regăsesc bogate și variate tradiții populare care au dăinuit de-a lungul veacurilor, iar minunatele noastre obiceiuri de Crăciun sunt apreciate în fiecare an de turiștii care aleg să își petreacă sărbătorile de iarnă în județul nostru. Ne dorim ca în anul Centenarului Marii Uniri să avem cât mai mulți colindători, turiști și participanți la cea mai frumoasă sărbătoare, „Crăciun în Maramureș”, aici în județul care a dat României Mari personalități care au scris și au schimbat cursul istoriei.

Și cum Crăciunul este cea sărbătoare minunată care ne dă putere să fim mai buni și mai generoși, iar Crăciunul în Maramureș reprezintă obiceiuri, tradiții și frumos, vă invit să vă alăturați Consiliului Județean și primăriilor parteneri în a doua jumătate a lunii decembrie, pentru a trai alături de noi cea mai frumoasă sărbătoare a românilor: Crăciunul. Haida, hai în Maramureș!

Gabriel Zetea, Președintele Consiliului Județean Maramureș

10 ANI de *Crăciun în Maramureș*

An de an, în preajma Ignatului, Muzeul Satului din Baia Mare prinde viață într-un eveniment devenit tradiție – „Crăciun în Maramureș”, o reînviere a tradițiilor autentice, portului, colindelor, gospodăriilor tradiționale, bucatelor alese și mai ales, a spiritului Crăciunului care aici, în Maramureș, înseamnă parcă mai mult decât oriunde, bucurie, credință, generozitate.

Unul dintre cele mai așteptate evenimente din județ, „Crăciun în Maramureș” a debutat în urmă cu 10 ani, cu scopul promovării zonei și atragerii unui număr cât mai mare de turiști. Inaugurarea a avut loc în 21 decembrie, la Muzeul Satului din Baia Mare și la eveniment au participat oficialități, meșteri populari, grupuri de colindători și formații de muzică populară. De asemenea, producătorii locali și-au etalat produsele tradiționale începând cu preparate de la „pomana porcului” și terminând cu cozonacii și renumita palincă.

În 2010, startul evenimentului a fost dat tot în 21 decembrie și începând cu cea de-a doua ediție, lista organizatorilor a devenit mai lungă, alături de Consiliul Județean Maramureș s-au implicat Muzeul Satului, Muzeul de Etnografie și Artă Populară Baia Mare, Centrul Creației Populare Maramureș, Ansamblul Folcloric „Transilvania”, dar și primăriile din Cicârlău, Satulung, Groșii Țibleșului, Petrova și Săcălășeni.

Reprezentanții acestora au adus în fața publicului obiceiurile practicate la tăierea porcului și au vestit Nașterea Domnului prin colinde.

2010

Cea de-a treia ediție a evenimentului „Crăciun în Maramureș” a debutat în 17 decembrie 2011. Iar gazdele (Consiliul Județean Maramureș, Muzeul de Etnografie și Artă Populară Baia Mare, Centrul Creației Populare Maramureș, CJIT MaramureșInfoTurism) au invitat din nou turiștii și maramureșenii să se întoarcă la tradiție, la autentic, la pregătirile de odinioară pentru sărbătoarea și la Crăciunul din lumea satului maramureșean.

Ulițele și gospodăriile Muzeului Satului au fost animate de colindători mici și mari, veniți din toate „țările” Maramureșului, îmbrăcați în cele mai bune straie. Gospodarii au ademenit vizitatorii cu bunătați în ceane, acest lucru fiind posibil cu sprijinul și omenia câtorva primării din județ: Băița de sub Codru, Cicărlău, Desești, Gărdani, Petrova și Satulung.

Nu au lipsit nici de această dată tradiționalele victime: porcii sacrificati și „dați pomană” celor care s-au abătut pentru o zi de la post. În cadrul evenimentului a avut loc și o lansare de album foto: „Maramureș-oameni, tradiții, locuri”. Atmosfera de Crăciun, specifică satului maramureșean a fost reconstituită și la ediția a IV-a a „Crăciunului în Maramureș”, care a debutat în 22 decembrie 2012, între vechile case de lemn și în prezența a numeroși interpreți de muzică populară. Pentru întâmpinarea grupurilor de colindători care au trecut pragul instituției muzeale, gazdele au

organizat și o tradițională „pomană a porcului”: s-au copt colaci, s-a pregătit tocăniță de porc la ceaun cu mămăligă, dar și fasole pentru cei care au ținut post. Nu au lipsit nici vinul fiert și tradiționala palincă de Maramureș. Și ediția a V-a a fost una de succes. Sute de colindători maramureșeni au trecut astăzi pragul Muzeului Satului din municipiul Baia Mare și în 2013. Colindele au răsunat în curțile gospodăriilor ore în șir în timp ce gazdele pregăteau pomană porcului.

2011

La evenimentul prin care s-a demonstrat încă o dată că tradițiile din județul Maramureș sunt încă vii și respectate cu sfințenie de locuitorii lui au participat autoritățile locale și județene. La eveniment au mai luat parte primării din Sighetu Marmației, Târgu Lăpuș, Băița de sub Codru, Bistra și Șomcuta Mare, care au pregătit pomană porcului respectând tradiția zonei pe care o reprezintă.

Ediția din 2014 „Crăciun în Maramureș” a fost o poveste la fel de frumoasă.

O poveste de Crăciun, fără zăpadă, cu puțină ploaie, dar și cu soare blând de decembrie, a fost cea de-a VI-a ediție a evenimentului Crăciun în Maramureș, organizat de Consiliul Județean Maramureș, împreună cu Ansamblul Folcloric Național „Transilvania”, Muzeul de Etnografie și Artă Populară Baia Mare și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale. Sâmbătă, 20.12.2014, la Muzeul Satului din Baia Mare a descins Maramureșul adevărat și profund cu tot ce are mai frumos, mai autentic și mai încărcat de semnificații.

2012

Ploaia de dimineață nu i-a oprit să vină pe sutele de colindători din toate colțurile județului, care și-au etalat costumele populare impecabile, care au colindat și au jucat, au cântat și au degustat din pomană porcului pe la casele împodobite de sărbătoare. S-a reușit astfel reconstituirea unei zile din viața satului arhaic maramureșean din ajunul mării Sărbători a Nașterii Domnului.

În 2014, s-a reușit cea mai numeroasă participare, în comparație cu anii trecuți, atât ca număr de primării participante, cât și ca număr de vizitatori. Dacă anul trecut s-a estimat o participare de 1.800 persoane, anul acesta numărul lor s-a dublat. Au fost opt primării participante, care au venit cu porcul gata să fie pregătit, cu bucate tradiționale și cu mulți colindători.

2012

2013

2013

2013

Tendința de comparare cu anii precedenți apare inevitabil și este de bun augur, pentru că se poate vedea felul în care manifestarea a crescut în amploare.

Pentru că, de la trei primării participante inițial s-a ajuns la opt, pentru că s-au populat aproape toate casele din Muzeul Satului, pentru că au început să vină vizitatori și turiști din țară și din străinătate special pentru a vedea acest eveniment.

Muzeograful Janeta Ciocan spunea că se observă un lucru îmbucurător în ceea ce privește costumele populare. „În comparație cu edițiile

2014

de început ale evenimentului, am observat că vin tot mai mulți copii și adulți cu costume noi, dar realizate impecabil, respectând toate elementele care compun costumul autentic maramureșean. E un semn că lumea realizează importanța respectării tradiției, a identității. E un lucru extraordinar!”

Toți cei care au venit, ca participanți, ca oaspeți sau ca simpli vizitatori au degustat din pomana porcului, au băut un pahar de vin fiert și au primit o farfurie cu sarmale. Vizitatorii au fost impresionați de ospitalitatea gazdelor. S-au gustat și s-au degustat din toate produsele: de la țuica preparată cu miere, specifică localității Cernești, la plăcintele cu brânză preparate de gospodinele din Botiza, până la varza murată cu carne la ceaun gătită de bucătarii din Oarța de Jos și la porcul la proțap preparat de bucătarii borșeni.

Ediția cu numărul șapte, din anul 2015 a fost și mai complexă decât cele precedente. În programul sărbătorii au fost incluse o serie de evenimente culturale: de la expoziții, vernisaje până la reconstituirea la Muzeul Satului a unei zile din viața satului tradițional maramureșean din Ajunul Crăciunului.

În 2015, evenimentul organizat de Consiliul Județean Maramureș sub

2014

genericul „Crăciun în Maramureș” a avut loc în perioada 14-20 decembrie. În 14 decembrie, la Muzeul de Etnografie și Artă Populară a avut loc vernisajul expoziției Fotoetnografica, tematica acesteia fiind una specifică de Crăciun.

A doua zi, în 15 decembrie, fotograful maramureșean Radu Lazăr și-a vernisat la Bastionul Măcelarilor, expoziția de fotografie cu tema „Meșteșuguri tradiționale în Țara Maramureșului”.

În cadrul manifestărilor dedicate sărbătorii Nașterii Domnului a fost programat și simpozionul „Crăciunul – simboluri și semnificații”, care s-a derulat la Consiliul Județean Maramureș în 16 decembrie, și la care au luat parte cadre universitare, etnologi și istorici. Simpozionul a fost presărat și cu momente artistice. Ansamblul de copii „Dănțăușii” de la Palatul Copiilor Baia Mare, sub coordonarea profesorului-coregraf Maria Seraz, a susținut un moment de colinde și a prezentat

2014

2015

„Dansul Moșilor”, un dans cu o simbolică specială de Crăciun.

La finalul simpozionului a fost vernisată o expoziție Fotoetnografica în holul Palatului Administrativ Baia Mare. Ziua de 17 decembrie a fost dedicată colindătorilor care au venit la Consiliul Județean Maramureș și pe care i-a așteptat ca în fiecare an Moș Crăciun cu sacul plin de cadouri. În aceeași zi, la Complexul Astronomic

din Baia Mare, în intervalul orar 9-15, copiii au avut intrarea gratuită pentru a putea participa la acțiunile desfășurate sub genericul „Steaua Crăciunului”.

Colindele și tradiția s-au împletit ediția cu numărul opt a evenimentului „Crăciun în Maramureș” care a debutat în 17 decembrie 2016, la Muzeul Satului din Baia Mare, acolo unde, sub egida Consiliului Județean Maramureș, cele șapte primării gazdă și-au așteptat colindătorii cu bucate alese și vin fierț la acțiunea care a arătat, până în cele mai mici detalii, ce înseamnă un Crăciun în Maramureș.

Deși manifestările cuprinse în cadrul evenimentului „Crăciun în Maramureș”, au început încă de joi, 15 decembrie, cu vernisaje și cete de colindători în holul Palatului Administrativ din Baia Mare, deschiderea oficială a avut loc sâmbătă, la ora 10.00, la Muzeul Satului din Baia Mare, startul manifestărilor fiind dat de președintele Consiliului Județean Maramureș, Gabriel Zetea. Alături de cei doi vicepreședinți, dar și împreună cu cei șapte primari ai „caselor gazdă”, șeful administrației județene i-a invitat pe toți cei prezenți să se bucure de evenimentul care a depășit deja granițele județului și să se lase pătrunși de spiritul Crăciunului, sărbătoare luminată care se apropie cu pași repezi și care vestește Nașterea Mântuitorului Iisus. În scurtul cuvânt adresat tuturor celor prezenți, președintele Consiliului Județean Maramureș, Gabriel Zetea a vorbit despre importanța păstrării tradițiilor, despre mândria de a fi maramureșean și despre faptul că, obiceiurile moștenite de la părinții noștri, avem obligația să le transmitem mai departe, copiilor

noștri și generațiilor viitoare. „Este o nouă ediție a evenimentului Crăciun în Maramureș, o zi în care ne bucurăm și cinstim tradițiile Maramureșului, lăsate nouă de strămoșii noștri. Avem datoria și obligația morală de a păstra vii și a transmite mai departe, copiilor noștri, dragostea față de Maramureș și față de tradițiile care ne fac să fim unici în lume, prin frumusețea lor. Invit toți participanții la eveniment să treacă pragul fiecărei primării gazdă, să guste din bucatele pregătite cu drag pentru fiecare colindător și turist, iar pentru cei care se află în vizită la noi, mesajul meu este să ne viziteze cât mai des și pe viitor, Maramureșul fiind un loc unic pe pământ, unde tradițiile, obiceiurile și cultura sunt la ele acasă”. Mii de oameni, colindători și turiști, au participat la unul dintre cele

mai importante evenimente organizate de Consiliul Județean Maramureș, iar cele șapte primării, parteneri ale evenimentului, respectiv Botiza, Bistra, Dragomirești, Oncești, Sighetu Marmăției, Săcălășeni și Remetea Chioarului, au fost gazde bune și au răsplătit colindătorii cu cele mai alese bucate. Toți cei care, sâmbătă, au ales să petreacă câteva ore la Muzeul Satului din Baia Mare și au colindat din casă în casă, au fost răsplătiți cu colăcei, nuci și mere, dar și cu preparate tradiționale de porc. Colindătorii sau turiști au putut urmări îndeaproape pomana porcului și prepararea produselor tradiționale, în mod specific fiecărei zone. Nu au lipsit colăceii copti în cuptor, vinul fierț, sarmalele cu mămliguță, cârnații, caltaboșii și tradiționala tocăniță de porc.

Anul trecut, la ediția cu numărul nouă, Muzeul Satului s-a dovedit neîncăpător pentru miile de participanți la evenimentul „Crăciun în Maramureș”. Deschiderea oficială a celei de-a IX-a ediții a evenimentului „Crăciun în Maramureș” a avut loc în 23 decembrie 2017, la Muzeul Satului din Baia Mare.

În organizarea Consiliului Județean Maramureș, a Muzeului Județean de Etnografie și Artă Populară, a Centrului Județean pentru Promovarea și Conservarea Culturii Tradiționale, a Ansamblului Național Folcloric „Transilvania”, coorganizator al acțiunii a fost Ministerul Tu-

rismului, iar gazdele care au primit vizitatorii și colindătorii au fost primăriile: Sighetu Marmăției, Șomcuta Mare, Vișeu de Sus, Dragomirești și Remetea Chioarului.

Mii de oameni au trecut pragul bătrânelor case de la Muzeul Satului, iar vremea a ținut atât cu organizatorii, cât și cu participanții. Deși evenimentul a fost stabilit cu doar o zi înaintea Ajunului Crăciunului, foarte mulți vizitatori, turiști și grupuri de colindători au participat, sâmbătă, la deschiderea oficială a unuia dintre cele mai reprezentative acțiuni organizate sub egida Consiliului Județean Maramureș. Pe scenă s-au aflat, alături de președintele Consiliului Județean Maramureș, Gabriel Zetea, vicepreședinții Ioan Doru Dăncuș și George Moldovan, invitați de seamă, primarii caselor gazdă, consilieri județeni etc. Cuvântul de deschidere a aparținut șefului administrației județene, care a declarat că manifestarea „Crăciun în Maramureș” a început la Muzeul Satului iar apoi, an după an, a crescut atât în emoție, cât mai ales în numărul de manifestări care se desfășoară în preajma Crăciunului, în mai multe unități administrativ-teritoriale din Maramureș. „Mulțumesc tuturor celor care au venit alături de noi să petrecem un Crăciun minunat. Am avut, în ultimele zile, la Palatul Administrativ din Baia Mare, în casa Consiliului Județean și a Prefecturii Maramureș, peste 1000 de colindători:

preșcolari, școlari, elevi, reprezentanți ai instituțiilor din subordine și ai instituțiilor colaboratoare și vizita fiecăruia ne-a bucurat în mod deosebit. Sperăm să avem foarte mulți turiști veniți în Maramureș pentru a vedea tradițiile noastre, tradiții care nu trebuie să moară și pe care noi, această generație, trebuie să le păstrăm vii pentru generațiile care urmează. Mulțumesc în mod special Ministerului Turismului, ministrului Turismului, Mircea Titus Dobre și secretarului de stat, Bogdan Tomoiagă, pentru parteneriatul încheiat cu Consiliul Județean și pentru evenimentele pe care le-am derulat împreună, în Maramureș. Mulțumesc apoi primarilor, reprezentanților comunităților locale, oameni care au grijă de comunitățile lor și

care au venit și în acest an, alături de Consiliul Județean, pentru a ne bucura cu toții de sărbătorile de iarnă, deoarece Crăciun în Maramureș este evenimentul central pe care ne bazăm în promovarea tradițiilor. Trebuie să arătăm tuturor, restului românilor, restului Europei și restului lumii ce este Maramureșul”, a declarat președintele Consiliului Județean Maramureș. Au luat apoi, cuvântul, primarul orașului Sighetu Marmăției, Horia Scubli, primarul din Vișeu de Sus, Vasile Coman, iar la final, directorul Muzeului de Etnografie și Artă Populară, Monica Mare, alături de maramureșeanul Nicolai Tand, au dat oficial startul celei de-a IX-a ediții a sărbătorii „Crăciun în Maramureș”.

În acest an, la ediția cu numărul 10, care are loc într-un an special în care România sărbătorește 100 de ani de la Marea Unire și 50 de ani de la înființarea județului în actuala formă administrativ teritorială, Consiliul Județean Maramureș și instituțiile partenere pregătesc o ediție de poveste care va sta sub semnul cifrei 10 și care, la final, se va dovedi cu siguranță o ediție de nota 10.

Magia sărbătorilor de iarnă în Maramureș

Maramureșul înseamnă înainte de toate obiceiuri și de tradiții. Ele dau identitatea și ele reprezintă rădăcinile acestui ținut de poveste. Datorită lor, Maramureșul și maramureșenii sunt „altfel”, speciali. Iar acest lucru se simte cel mai bine în preajma sărbătorilor de iarnă. Pentru că spiritul Crăciunului este asemeni sufletului maramureșenilor: plin de bunătate, bucurie și generozitate.

După petrecerile de Lăsatul Secului, maramureșenii se pregătesc de post. Și singurele distracții permise, în care de altfel se împletește munca cu veselia sunt șezătoarele. În tradiția românească, șezătoarea este o adunare de mici dimensiuni specifică mediului rural, care are loc în serile de iarnă. Cei care participă la șezătoarea lucrează, cântă, povestesc și joacă anumite jocuri sociale. Este o datină veche, o adunare formată din oameni de la țară, fiind numită în unele regiuni și furcărie, habă, habără, sau sideancă. Ea avea loc în nopțile de iarnă, când se petrecea lucrând și spunând povești, ghicitori și glume.

În preajma sărbătorilor de iarnă, Maramureșul devine un tărâm de poveste, în care tradițiile și obiceiurile străvechi, îmbrăcate în credință și magie creează o atmosferă unică, care îi face pe turiștii care vin aici să afirme, fără tăgadă că „Crăciunul s-a născut în Maramureș”.

Șezătoarea era organizată de obicei în perioada iernii (în numeroase sate, frecvența acestora depășea 3 seri pe săptămână), când munca de la câmp înceta. Seara, după cină, un grup de fete se adunau la un loc, „la gura sobei și la lumina unei lămpi, într-o casă apropiată (de regulă în casa unei văduve singure cu care fetele se tocmeau), își torceau fuiorul de cânepă și caierul de lână”. Aici avea loc și schimb de informații despre evenimentele petrecute în viața satului. Șezătoarea reprezintă una dintre cele mai frumoase și vechi tradiții românești. De obicei se organizau pe zone / ulițe ale satului. Se adunau mai mulți oameni la câte

o casă, seara, de pe la ora 18, după ce terminau treaba cu animalele de pe lângă casă și șezătoarea ținea până pe la miezul nopții. Casele la care se țineau șezătorile se schimbau prin rotație, între membrii grupului de vecini. Erau șezători de adulți și șezători de tineri. De organizare se ocupau femeile și fetele. La șezători, femeile lucrau: se țesea la război (gazda), se torcea, se depăna lăna, se scălmăna lăna, se tricota, se făceau ciucuri, se împleteau ciucălăi. Bărbații care participau ajutau și ei câteodată, la depănat lăna. Șezătorile organizate de fete erau un prilej bun de a se întâlni cu feciorii din sat. Feciorii aveau privilegiul de a-și alege șezătoarea la care merg. Câteodată adulții și tinerii se adunau împreună la șezătoare, dar în încăperi diferite: cei bătrâni în casă, cei tineri în tindă. Nu se ținea cont de situația materială a oamenilor, se întâlneau la aceeași șezătoare și săracii și cei mai înstăriți. Gazda îi servea pe cei de la

Bătrânii Maramureșului spuneau că „dacă nu tai porcul de Ignat, nu-i mai merge bine...”. Așa că, în Maramureș, sacrificarea porcilor are loc în preajma zilei de 20 decembrie, când în religia creștin-ortodoxă este sărbătorit Sfântul Sfințit Mucenic Ignatie, urmaș al apostolilor, patriarh al Bisericii Antiohiei și ucenic al Sfântului Evanghelist Ioan.

În credința dacilor, porcul era sacrificat ca simbol al divinității întinericului, care slăbea Soarele în cea mai scurtă zi a anului, Solstițiul de iarnă. Pentru a veni în ajutorul Soarelui oamenii sacrificau porci. După aceea, ziua începea să crească și Crăciunul devenea o sărbătoare a luminii și a vieții. În desfășurarea sacrificării porcului se respectau anumite condiții de timp și spațiu: sacrificarea nu poate fi începută înainte de ivirea zorilor și nici nu poate depăși apusul soarelui.

În zilele noastre, tăierea porcului este un prilej de reunire a familiei, deoarece participă de obicei toți membrii ei, fiecare adult contribuind la sacrificiu, pentru copii fiind un prilej de veselie și joacă. Femeia, de obicei, se ocupă de împărțirea cărnii pe categorii, dar numai după ce bărbatul face semnul crucii din cuțit pe fruntea animalului și zice „Doamne ajută să-l mâncăm sănătoși” și termină de tranșat porcul. Se pune deoparte carne pentru cârnați, caltaboși, toba, pentru friptura de la pomana porcului; iar picioarele se folosesc pentru piftie.

De altfel, fiecare bucată din porc este folosită, începând de la delicioasele urechi și coada, mâncate de obicei de copii, la carnea macră curată și slămina pusă la afumat, până la intestinele folosite pentru a fi umplute cu carnea proaspătă, totul este folosit de gospodina casei pentru bucățele din care toți vor degusta la masa din ziua Nașterii Domnului

Pregătirile de Crăciun continuă cu dereticatul casei, cu coptul cozonacilor și colacilor, dar și cu o serie de obiceiuri. Cu o zi înainte de Crăciun, sătenii pun într-o găleată cu apă o potcoavă. Primul va bea gospodarul, apoi o va da vitelor, pentru că acestea să fie tari ca fierul. Găinilor li se va da de mâncare din ciur sau sita, că în anii următori să facă ouă mai multe. Ciobanii așează sub pragul casei un drob de sare învelit, pe care îl lasă în acel loc până la „Alesul oilor”. Atunci îl scot, îl macină și îl amestecă cu tărâțe, după care îl dau oilor, pentru că turma să sporească.

În seara de Ajun, cetele de feciori încep să umble la colindat, odată cu lăsarea serii. După ce s-au pregătit temeinic pentru această zi, bărbații încep să colinde pe la casele oamenilor. Vor intra doar acolo unde sunt bine primiți. De aceea, casele trebuie să fie luminate și poarta deschisă, doar așa vor ști colindătorii unde să intre. Tradiția spune că nu trebuie să existe casă necolindată. E rușine ca bărbații să nu-ți calce pragul casei. Colindul tine până a doua zi, când toate cetele de feciori se întâlnesc la biserică.

Anul Nou e considerat o continuare a obiceiurilor de Crăciun. În satele din Maramureș, cete de băieți se pregătesc pentru colindat, respectând datinile sărbătorilor de iarnă. De Anul Nou, colinda se face sub mai multe forme, cu plugușorul, steaua sau sorcova. Specialiștii spun că aceste tradiții provin din vechiul calendar, când Crăciunul se sărbătorea pe rit vechi. Tradițiile de Anul Nou se caracterizează prin urări, strigături și colinde.

Potrivit credinței populare, bărbații sunt aducători de noroc, în vreme ce femeile nu au voie să colinde în ziua de Anul Nou ca să nu aducă sărăcie în casă.

După sfârșitul Liturghiei din 25 decembrie, bărbații trebuie să joace Viflaimul. Este o piesă de teatru popular ce reprezintă primele zile din viața lui Iisus. În piesă apar toate personajele care au legătură cu momentul Nașterii Domnului. În fața bisericii, fiecare trebuie să-și

cunoască bine rolul. Chiar și după sute de ani, acest obicei este respectat cu strictețe de maramureșeni.

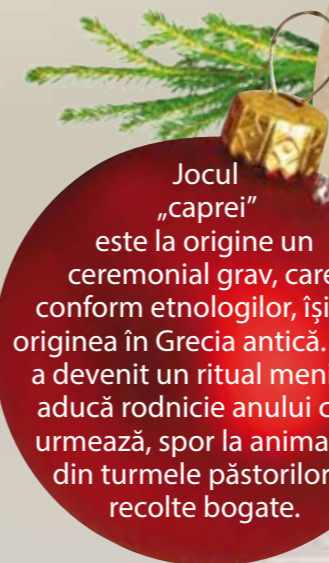
Viflaimul este punctul culminant al Crăciunului, aici se adună tot satul și își arată fiecare devotamentul față de cele sfinte.

UMBLATUL CU „STEAUA”

Din Ajunul Crăciunului și până la sfârșitul zilelor de Crăciun sau, în unele zone până mai târziu, se umblă cu steaua. În special copiii sunt cei care poartă vestea Nașterii Domnului, fiind astfel asemeni Magilor care au fost călăuziți de o stea pentru a ajunge la Bethleem, locul nașterii lui Iisus.

Stelarii, care sunt copii mai mici sau mai mari, poartă steaua îmbrăcați în costume populare sau în costume albe cu panglici multicolore, purtând coifuri cu numele personajelor biblice. Steaua cu care umblă copiii este împodobită cu hârtie colorată, iar în centru are o icoană de hârtie

Jocul „caprei” este la origine un ceremonial grav, care, conform etnologilor, își are originea în Grecia antică. Jocul a devenit un ritual menit să aducă rodnicie anului care urmează, spor la animalele din turmele păstorilor și recolte bogate.

În prezent, în satele din Maramureș se practică jocul caprei cu acompaniament muzical sau jocul caprei inclus într-un spectacol popular complex. La fel ca și la alte jocuri cu măști practice în timpul sărbătorilor de iarnă, și

care simbolizează o scenă biblică. Ajunși la casa gazdei, stelarii cântă la poartă sau în casă, iar apoi sunt răsplătiți cu colaci, mere, nuci și, mai recent, cu bani.

reprezintă târguiala dintre vânzător și cumpărător. Persoana care joacă rolul caprei este acoperită cu o țesătură peste care sunt cusute năframe sau panglici de mătase. Pe un fundal zgomotos, susținut de lăutarii care însoțesc grupul, capra saltă, se smucește, se rotește și se apleacă, clămpănind ritmic din falcile de lemn.

la jocul „caprei” apar, pe lângă măștile clasice (capra, ciobanul, țiganul), măștile de „draci” sau „moși” care strigă, chiuie și fac spectacol prin mișcărilor lor caraghioase.

Personajele care fac parte din scenetă merg din casă în casă și strigă „Primiți cu capra?”. Apoi, jocul „caprei” se desfășoară sub forma unei scenete comice care

Atmosfera este veselă, bună dispoziție fiind creată de prestația participanților, dar și de costumația acestora. La final, grupul primește din partea gazdei cozonac, mere, covrigi, țuică fiartă sau chiar bani.

În Cavnic se păstrează un obicei străvechi ce ține trei zile și trei nopți (chiar 4, în anii în care a patra zi de Crăciun cade duminica).

BRONDOȘII (CAVNIC)

Brondoșii sunt tineri îmbrăcați în costume tradiționale – cămașă și pantaloni de culoare albă – iar pe cap poartă măști confecționate din piei de oaie sau de capră. Cel mai important element din vestimentația acestora este brâul cu numeroase clopote de alamă, cu care aleargă de-a lungul străzilor și sperie trecătorii. Obiceiul are semnificații străvechi, având rolul de purificare a spațiului și de alungare a spiritelor rele.

Obiceiul este întâlnit doar în orașul Cavnic, între Crăciun și Anul Nou, fiind unic în Maramureș. Acesta se practică din cele mai vechi timpuri și, an de an, atrage numeroși turiști din țară și din străinătate. Atât turiștii, cât și localnicii se bucură în momentul în care se întâlnesc cu brondoșii, pentru că astfel oamenii cred că în noul an le va merge mai bine.

VIFLAIMUL

Viflaimul reprezintă o scenetă de teatru popular în care apar mai multe personaje biblice care au legătură cu momentul Nașterii Domnului. Astfel, în Viflaim apar Iosif, Maria, Irod, vestitorul, hangiul, îngerul, doi păstori, cei trei crai de la răsărit, doi ostași, moartea, dracul, moșul și străjerul.

Sceneta este prezentată din ce în ce mai rar, astfel că doar în câteva dintre zonele Maramureșului mai poate fi întâlnit acest obicei. În Ieud, dar și în alte localități de pe Valea Izei, tradiția s-a mai păstrat, cu toate că uneori Viflaimul nu mai este prezentat în Ajunul Crăciunului, așa cum se obișnuia în trecut.

VERGELUL

În câteva localități din Maramureș, printre care Bozânta Mare, Bozânta Mică, Arieșu de Câmp, Ardușat, Bărgău, Merișor, petrecerea cea mai așteptată cu ocazia sărbătorilor de iarnă este Vergelul (dans la șură, iar mai nou în căminul cultural). În forma tradițională, cu momente

rituale, acest obicei a existat până la sfârșitul secolului al XIX-lea, păstrându-se într-o formă nealterată la Coruia.

Cu câteva zile înainte de Vergel, feciorii aleg locul de desfășurare a evenimentului și ce muzicant vor angaja. Organizatorii trimit câte un băiat la fiecare fată acasă pentru a o duce la Vergel. Pe lângă mâncare și băutură (adusă de către participanți), tinerii au parte de multă distracție și dansuri specifice acestui eveniment, printre acestea fiind „Danțul dintâi”, „Patru pași”, „Șapte pași”, „Codrenească” și „Roatile”. Vergelul are la origine un ritual premarital, prin care fetele ghicesc șirul nunților din anul respectiv, cu

ZÂNELE VESTITORE

Acest obicei este întâlnit în două localități din județul Maramureș, Borșa și Săcel. Zânele Vestitoare ale Crăciunului sunt trei fete îmbrăcate în haine albe, frumos împodobite, care umblă din casă în casă și vestesc Nașterea lui Iisus. Zânele vestitoare au câte o baghetă magică realizată din buruieni perene. Ele sunt considerate zâne bune care ajung pe la casele gospodariilor în seara de Crăciun, rostind texte speciale. La final, cele trei zâne sunt răsplătite cu daruri tradiționale sau cu bani.

ajutorul inelelor și al vergelelor din războiul de țesut. Acesta este un mod de a petrece și a se distra pentru tinerii căsătoriți, fetele de măritat și feciorii din sat în perioada sărbătorilor de iarnă.

JOCUL MOȘILOR

Jocul Moșilor este unul dintre cele mai vechi jocuri, fiind un dans arhaic care se dansează în casele în care sunt fete de măritat. Acesta este practicat numai de tineri cu vârste cuprinse între 16 și 20 de ani. Dansatorii poartă măști confecționate din lemn, viu colorate, piei de animale pe cap și sunt îmbrăcați cu piei de oaie neprelucrate pentru a nu fi recunoscuți. Costumul este astfel alcătuit încât să sugereze prezența moșilor, a strămoșilor chemați, conform tradiției, să îndrume tinerii care se află la începutul vieții de adult.

Jocul moșilor reprezintă un ritual inițiativ, moșii fiind chemați să protejeze casa. Tinerii dansează cu bătele în mâini, făcând mișcări, pași și sărituri specifice jocului călușarilor. În tot acest timp, participanții la Jocul Moșilor dialoghează cu gazdele și glumesc cu fetele de măritat, iar la sfârșitul jocului toată lumea este invitată

să participe la horă. Nu în ultimul rând, în familiile cu fete de măritat se fac urări tradiționale pentru o căsătorie cât mai grabnică.

Jocul Moșilor este un ritual special care se desfășoară în perioada dintre Crăciun și Revelion și care se remarcă prin ingeniozitatea costumelor pe care le îmbracă participanții care bat la ușa gazdelor pentru a le speria și pentru a le ura fericire și sănătate.

Superstiții de Crăciun:

- nu se dă cu mătura
- nu se spală rufe
- nu se dă nimic cu împrumut
- se dă de mâncare pe săturate la animalele din gospodărie
- în dimineața de Crăciun este bine să te speli pe față cu apă de izvor în care se pune un bănuț de argint.

Herdetișurile reprezintă un obicei neobișnuit întâlnit în satul maramureșean Văleni. Acesta are loc în ziua de Crăciun și presupune că localnicii care au avut un comportament nepotrivit de-a lungul anului să fie „muștrați” în public de câțiva tineri mascați.

HERDEȚIȘURILE DIN VĂLENI

Astfel, după ce lumea iese de la slujba de Crăciun, tot satul participă la acest eveniment și ascultă glumele care se fac pe seama celor care sunt leneși, înșeală, beau prea mult ori au alte metehne neacceptate de comunitate. Participanții se distrează, iar astfel îi muștră pe cei care nu trăiesc după regulile nescrise ale vieții la țară.

Pe de altă parte însă, pentru cei vizați nu este prea plăcut să își audă numele, în condițiile în care ceea ce au făcut este auzit de toată lumea. De cele mai multe ori, fetele sunt cele mai speriate că ar putea fi pomenite cu această ocazie. Astfel, părinții ar putea afla lucruri pe care nu le știau despre ele. Cu toate acestea, la final, toată lumea se întoarce spre case zâmbind și glumind pe seama celor auzite de la tinerii mascați.

Colindul din cer senin

Din cer senin, un cor divin
Se-aude lin cântând.
Păstori cu har, pe culmi apar,
Albi miei în dar ducând.

O stea din zări, veghind cărări,
Spre depărtări arzând.
Conduce magi, cu daruri dragi,
În albi desagi ducând.

Și-un prunc plăpând, cu chipul blând,
Stă surâzând, tăcând.
Iar Maica Sa Îl legăna
Și toți se bucura.

Și cerul sfânt și-acest pământ
S-a luminat prin Prunc.
Și s-au sfințit și s-au slăvit
Acei ce L-au primit.

Iar noi văzând ne închinăm
Și chipu-I sărutăm.
Cu dor voim de-ai Lui să fim
Și-n veci să Îl slăvim.
Din cer senin, un cor divin
Se-aude lin cântând.

Aseară pe asfințit

Aseară, pe asfințit,
Mândră stea ne-a răsărit.
După care noi ne-am dus,
Să-l căutăm pe Iisus.

Pe fiuțul Mariei,
În pământul Galileii.
Zice-se că Maria
Din casă-n casă umbla,
Să nască pe Mesia.

Și-ntr-o peșteră a intrat,
De nimeni nu s-a 'ntrebat.

Aici Domnul s-a născut,
Ce l-am așteptat demult.

Îngerii, cu flori în mână,
Împletesc mândră cunună.
Pe cunună-i scris frumos,
Astăzi s-a născut Hristos.

La cea casă colo-n vale

La cea casă colo-n vale
Măi Crăciune, măi
Fac fetele șezătoare
Tăte torc, tăte-nșirează
Numai' una lăcrimează
Fata mamei di ce plângi?
Da' cum focu' nu m-oi plânge
M-o cerut fecior de crai
N-ai vrut mamă să mă dai
O fată la-mpărăție
Vede haine ș-avuție
O fată la-mpărăteasă
Vede haine de mătasă.